

Verslag werkzaamheden in het jaar 2024

Algemeen

In het achter ons liggende jaar hebben de werkzaamheden het gewone vervolg gehad. We zijn verder gegaan met waar we het vorige seizoen mee bezig geweest zijn. Aan een paar grafmonumenten hebben we veel werk gehad. Het overige werk bestond voornamelijk uit het bijhouden van het bestaande.

Zoals bekend is het weer van grote invloed op de werkzaamheden in het veld. Daarmee hebben we weinig geluk gehad. Het jaar 2024 staat op de derde plaats van de natste jaren sinds 1900. Vooral in de winter en in september was het erg nat. Dat heeft in de eerste plaats gevolgen voor het beletteren. De staande hoofdstenen zijn het eerst droog, maar in de historische perken gaat het meestal om grote liggende zerken. Door de regelmatig aanwezige bewolking droogden deze zerken slecht. Over die grijze dagen kunnen we in de huidige maand december meepraten.

Niet alleen wij, maar ook de mensen van de gemeente hadden er last van. Zo kon pas eind maart

begonnen worden met het opruimen van het bladafval. Omdat ook wij net in die tijd gestart waren hebben we perk 3 opgeschoond. Door de vele hekken het meest lastige deel van de begraafplaats.

De vrijwilligers op een mooie zomerse zaterdag. Aan de foto te zien zijn in 2024 niet alle dagen grijs en nat verlopen.

Aan het eind van dit jaaroverzicht kunnen we niet om de vele werkzaamheden heen die in opdracht van de gemeente zijn gedaan. We maken er in dit verslag natuurlijk melding van, maar wij als

vrijwilligers blijven ons voornamelijk met de monumenten bezighouden.

In het afgelopen jaar nam Anna Brugts afscheid. Haar nieuwe werk was niet te combineren met het vrijwilligerswerk op de zaterdag. Jaap Kolman, die door zijn afnemende gezondheid dit jaar al niet meer bij ons werkzaam was, is overleden. In het eerste halfjaar hebben we met Sam Zweers nog een stagiair gehad van het Vincent van Goghcollege. Dit was voor ons de eerste keer. Als nieuwe vrijwilliger mochten we Roelie Dijks verwelkomen.

Parkaanleg-groen

Zoals hierboven vermeld zijn wij op de eerste vrijwilligersdag, zaterdag 16 maart, begonnen met het verwijderen van het bladafval in perk 3. Een meegenomen bladblazer deed goede diensten. Heel wat kruiwagens met blad hebben we afgevoerd.

Hier en daar zagen we in het veld bolgewassen in bloei, die door ons in het vorig najaar waren gepoot. Die bollen kregen we van het duurzaamheidscentrum. Naast het bijhouden van de graven zijn we in juni alle graven bij langs geweest om te speuren naar opschot. Hoe klein ook, beginnende bomen en struiken hebben een verwoestend effect op de monumenten. Toen alles op een hoop lag aan de rand van het kerkhoflaantje, bleek dat een behoorlijke hoeveelheid te zijn.

Bladruimen bij de start van het seizoen in perk 3

Rond het kindermemoriaal hebben we tweemaal nieuwe bloeiende planten neergezet, wat deze donkere hoek steeds opfleurt.

Verder zijn de randen van het middenpad door het schoffelen enigszins bijgewerkt. Later in het jaar hebben de mensen van de gemeente dit nog fors aangepakt. De heggen (taxus en beuk) werden eenmaal geknipt, wat voldoende bleek te zijn.

De grote bossen rhododendrons, die een van de dwarspaden al heeft overwoekerd, zullen deels in 2025 worden teruggesnoeid.

Aan het eind van het jaar kregen we de verbena's uit de gemeentelijke bloembakken. Helaas zaten de rudbeckia's er niet bij. Verder zijn enkele struiken geplant die we ten geschenke hadden gekregen.

Dan komen we bij de grote werkzaamheden aan het eind van het jaar. Alle grote berken aan weerszijden van het middenpad en in enkele perken werden omgezaagd. Deze bomen waren in 1945-46 geplant. Een aantal daarvan was in slechte staat, sommige toppen waren er al uitgewaaid. Ze zijn langs het middenpad inmiddels vervangen door nieuwe bomen, die qua lengte niet veel onderdoen voor de berken aan het begin van het pad. In de perken 5 en 6 zijn ze vervangen door

deels bloeiende bomen. We zijn benieuwd wat we in het komende voorjaar te zien krijgen.

De beuk aan de zuidzijde, die eind 2023 door een val van een andere boom werd meegesleurd is nog niet vervangen.

Met een grote grijper werden de oude berken naar het midden van de begraafplaats gebracht. Daar werden ze verder ontmanteld.

Omdat de bestaande drainage door het uitgraven van de stobben zwaar was beschadigd,

is er nieuwe aangelegd. De uitloop van het nieuwe deel komt nu uit aan de westzijde, rechts van het baarhuisje. Met die drainage zijn we erg blij, omdat dit zijn waarde wel heeft bewezen. In 2023

was er bijvoorbeeld op twee dagen zoveel water gevallen, dat een moedereend met jonkies in een plas zaten te pootjebaden. Na twee dagen was het water weg. Dus het helpt echt.

Beletteren

In de eerst plaats zijn er verscheidene hoofdstenen beletterd, zowel in opdracht als exemplaren die in het gras zijn gevallen. Platen die los tussen twee natuurstenen standers stonden hebben we naar de keet gebracht om ze droog te kunnen schilderen.

Een aantal hoofdstenen die beletterd zijn:

Grafmonument Vos (grafnr. 2/B/13)

Grafmonument De Graaf/Dieleman (grafnr. 4/N/05-06)

Grafmonument Stoker/Smit (grafnr. 5/A/02-03)

Grafmonument Hulsebosch/Doek (grafnr. 4/J1/07-08)

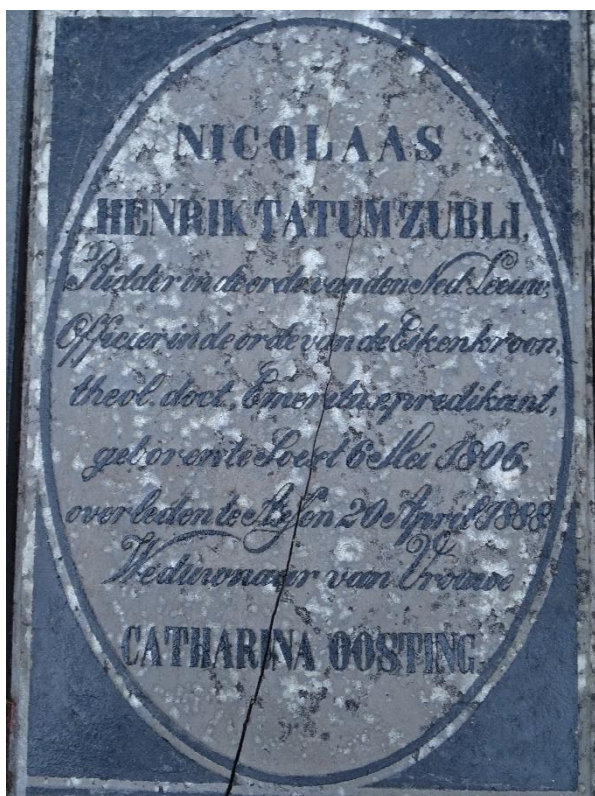
Het kinderzerkje van Christiaan van Dorth werd in staande toestand tegen de muur van het baarhuisje beletterd. Omdat het steenhouderswerk heel fijn was uitgekapt en de steen enigszins poreus, was dit de beste oplossing. Daarna is deze zerk op een nieuwe onderbouw geplaatst. Omdat op een aantal plaatsen de verf wat is ingeschoten, zal in het komend jaar nog een extra laagje verf worden aangebracht.

Daarnaast zijn, omdat het omringende hek gedemonteerd was, enkele liggende zerken beletterd. We noemen hier het grote grafmonument van de familie Van Royen in perk 1 en het

monument van Commissaris des Konings Van Kuyk in perk 3. De zerk van Jippes/Boxma (grafnr. 1/D/281) is afgeschilderd.

Na de plaatsing van het hek Dilling zijn de originele schildjes met nieuw geschilderde tekst hierop aangebracht. In het voorjaar heeft in het Asser Historisch Tijdschrift een artikel met foto's gestaan over mensen uit Assen die in het verleden de Orde van de Eikenkroon hebben gekregen. Omdat dit op een aantal zerken vermeld staat, zijn deze waar nodig wat opgefrist. Pas daarna zijn we er met de camera langs gegaan.

Ook de Asser predikant Zubli, die getrouwd was met een dochter van burgemeester Oosting, kreeg de orde van de eikenkroon uitgereikt.

Zerken en metselwerk

Op heel veel plaatsen is met troffel en voegspijker aan de graven gewerkt. In de meeste plaatsen betrof dit herstel, op een paar plaatsen hebben we alles opnieuw moeten aanleggen of opmetselen. Dat heeft tot gevolg gehad dat de stapel stenen aan weerszijden van het baarhuisje zeker met de helft is verminderd.

De grootste tegenvaller vormde het monument van Hiddingh (grafnr. 3/Q/100 in perk 3). Aanleiding om hier wat aan te doen was een verzakkende paal. Voor onze begraafplaats is dit een uniek monument. In het midden bevindt zich een grafkelder. Daarboven ligt de roef die op rails daarnaartoe is verplaatst. Aan weerszijden bevinden zich betonnen muurtjes waarop zware gietijzeren palen zijn aangebracht. Die muurtjes hebben geen stevig verband met de grafkelder, omdat er geen wapening in zit. Met als gevolg verzakkingen, met name linksvoor. In de scheuren had de heder aanzienlijke schade aangericht, zodat we genoodzaakt waren het losse metselwerk te verwijderen en de muurtjes aan te vullen. Van verdere en grote ingrepen hebben we afgezien; dat zou voor dit monument te ingrijpend worden. Om te voorkomen dat in de bestaande scheuren

zich opnieuw wortels gaan nestelen, hebben we de hedera radicaal verwijderd. Wat betreft het overige metselwerk is er gewerkt aan diverse rollagen, het opnieuw opmetselen van muurwerk onder grafplaten en het vastzetten van hoofdstenen en banden. Aan de lijst die samen met de gemeente is opgesteld, is door al deze werkzaamheden weinig gewerkt. Op enkele plaatsen is het voegwerk aangepakt. De ruïneuze betonnen onderbouw van het monument Holthuis/Staal (1/F/230) is hersteld en deels vernieuwd.

Werkzaamheden aan het monument Holthuis-Staal. Daar er geen wapening was aangebracht, viel de betonnen onderbouw in grote brokstukken uiteen.

De overige monumenten die zijn aangepakt waren:
 Grafmonument Smeedes/Bosscha (grafnr. 1/E/261-261A) herstel rollaag
 Idem Heijs van Zouteveen (1/J/112) onderbouw nieuw opgemetseld
 Idem Van Dorth (grafnr. 1/K/90) herplaatsing zerk op een nieuw gemetselde onderbouw
 Idem De Boer (grafnr. 1/O/336) nieuwe rollaag aangebracht
 Idem Vennik/Vrijs (grafnr. 2/A/03-04) banden vastgezet
 Idem Heukers/ Leiniga (grafnr. 2/A/05-06) hoofdsteen en banden vastgezet
 Idem Bos/Kristiaan (grafnr. 2/A/07-08) hoofdsteen en banden vastgezet
 Idem Kroon (grafnr. 2/B/07) hoofdsteen en banden vastgezet
 Idem Vos (grafnr. 2/B/13)
 Idem Van Loon (grafnr. 3/S/40) aan één zijkant een nieuwe rollaag gemaakt
 Idem De Vries (grafnr. 3/R/71) rollaag hersteld
 Idem Aaldring/Dilling (grafnr. 3/R/75) nieuwe rollaag aangebracht
 Idem De Roo/Van der Wal (grafnr. 4/N/03-04) hoofdsteen en banden vastgezet
 Idem De Graaf/Dieleman (grafnr. 4/N/05-06) hoofdsteen en banden vastgezet

Nadat een teruggevonden kinderzerk tegen de muur van het baarhuisje was beletterd, werd deze op een nieuw opgemetselde onderbouw op de oorspronkelijke plaats neergelegd.

Hekwerken

Na het herstel van het grote hek Van Royen aan het begin van dit jaar, hebben we een ronde gemaakt langs alle hekken. Welke kunnen we nog bijschilderen en welke zouden een geheel herstel nodig hebben. Het hek van Commissaris des Konings Van Kuyk (3/T/034) bevond zich in een zodanig slechte staat, dat besloten werd dit hele hek uit elkaar te nemen en grondig aan te pakken. Tien jaar geleden, toen dit hek werd geschilderd, is het hek niet uit elkaar geweest. Vooral aan de onderzijde van de liggers had de corrosie toegeslagen. Ook het vlakbij gelegen monument van Hiddingh (palen met kettingen) zou wel een verfje kunnen gebruiken. Dit was in het verleden

nog nooit door ons geschilderd. Samengevat: met het monumentale ijzerwerk van de monumenten Van Royen, Hiddingh en Van Kuyk zijn we maandenlang bezig geweest. Vlak voor de kerstdagen kon het verwerk worden afgerond.

Op de voorgrond het graf Aaldring Dilling. Het hek is in 2023 geplaatst, de rollagen kwamen in dit jaar tot stand. Op de achtergrond het herstellende graf Hiddingh

Het hek wat eens op het graf Veeze in perk 1 stond is deels naar Beilen gebracht. Daar zal het passend worden gemaakt voor het graf Andreae/Strabbing (grafnr. 3/T/56). We hebben aan de hand van de gaten in de poeren kunnen aantonen dat hier oorspronkelijk een hek heeft gestaan.

Na het uitbrengen van de offerte voor een hek voor het graf Van der Feltz aan bestaande 19^e eeuwse palen is hiervoor aan Ron Caspers de opdracht verleend. We hopen dat hek het komend voorjaar tegemoet te zien.

Overig

Tienjarig bestaan

Dit jaar hebben we even stilgestaan bij het tienjarig bestaan van onze vrijwilligersorganisatie. Op 7 mei 2014 zijn we begonnen. In de nabijgelegen Pelikaan hebben we op zaterdag 11 mei na het klussen samen de lunch genuttigd.

Het seizoen werd afgesloten met een hapje en drankje in 'De Ponderosa', gevolgd door een rondleiding op de Zuiderbegraafplaats.

Open Monumentendag

We hebben in 2024 zoals gebruikelijk meegedaan met de Open Monumentendag. Het thema was 'routes, netwerken en verbindingen'. Drie vrijwilligers hadden zich in historische kledij gestoken. Verder waren gekleurde vlaggetjes bij kerken aangebracht om de netwerken van de Drentse en Asser hoge heren zichtbaar te maken. We mochten op die dag 100-125 bezoekers verwelkomen.

QR-codes

Momenteel wordt onderzocht of het mogelijk is bij belangrijke graven QR-codes te plaatsen. Na die gescand te hebben kunnen bezoekers de achtergrond van de begraven personen op het scherm te lezen krijgen. De vraag is alleen hoe we dat het beste kunnen doen. Als we wat concrete plannen hebben gaan we hierover met de gemeente in overleg.

Planning werkzaamheden voor het jaar 2025

Algemeen

Net als in voorgaande jaren gaan we rustig verder met het onderhouden van het klein groen en het herstel van de grafmonumenten. Grote projecten lijken niet in het verschiet te liggen. Net zoals vorig jaar is gemeld, is het herstel van een dwarspad en middencirkel een onderwerp van gesprek. Deze was vanaf 1823-eind zestiger jaren nog aanwezig. In het gemeentelijk overleg zijn we overeengekomen dat de middencirkel en het begin van de zijpaden dezelfde verharding kan krijgen als het huidige middenpad. Men zag het echter niet zitten om de zijpaden geheel te herstellen.

Daar de gemeentelijke inspanningen dit jaar nogal fors zijn geweest, valt niet te verwachten dat de realisatie hiervan op korte termijn zal plaatsvinden. Maar het blijft voor ons een punt van aandacht.

Groot en klein groen

Omdat bij de bomenplant in november-december 2024 de verloren gegane beuk aan de zuidzijde nog niet is vervangen, hopen we dat dit komend voorjaar gaat plaatsvinden.

Met betrekking tot een eventueel herstel van de rij malussen tussen de perken 2 en 3 wachten we af of de geplante stekken van de nog bestaande malus goed zullen aanslaan.

In het overleg met de gemeente kwam het gedeeltelijk terugsnijden van de rhododendrons aan de orde. Dat zal in het voorjaar van 2025 -waarschijnlijk na de bloei- plaatsvinden.

Voor het komend jaar hopen we de planten (inclusief de rudbeckia's) van de gemeente tegemoet te zien. Ook gaan we informeren of we weer bloembollen van het duurzaamheidscentrum kunnen krijgen.

Beletteren

In de hoop dat het weer in het komend jaar meezit gaan we gewoon verder met het beletteren. Van een aantal kerken is het opschrift zo versleten, dat beletteren heel lastig en misschien zelfs onmogelijk is. Toch zullen we aan de hand van de informatie uit de grafboeken proberen de originele tekst te reconstrueren.

Metselwerk

In de eerste plaats gaan we verder met het herstelwerk op de perken 1 en 3. Omdat de lijst met opdrachtengraven is afgewerkt en geen grote metselprojecten op het programma staan, willen we verder met de grote lijst van op te knappen monumenten. Deze staan vooral in perk 1.

Als er hekken kunnen worden geplaatst op de graven Van der Feltz (perk 1) en Andreae/Strabbing (perk 3), zullen in beide gevallen de rollagen aangepakt moeten worden. Vooral de rollaag van het graf Van der Feltz is in zeer slechte staat.

Tenslotte valt te verwachten dat ook in het komende jaar een aantal vijftiger jarengraven zodanig door het verval worden getroffen dat herstel nodig is.

Hekken

Zoals in het hiervoor is aangegeven hopen we de hekken uit Beilen en Warffum dit voorjaar te kunnen verwelkomen om ze daarna te verven en te plaatsen.

Een aantal hekken in opslag zouden we nog kunnen aanvullen. Op de lijst die we samen met de gemeente hebben opgesteld staan de plaatsen vermeld waar ze kunnen staan.

Daarbij willen we een algemeen onderzoek doen naar de totale hoeveelheid hekken die we in opslag hebben om te zien wat we hiervan kunnen maken. Verder zal gekeken worden of er nog iemand is die wat sneller een hek kan maken. Dat zal zeker lastig zijn, daar ambachtslieden als smeden erg veel werk hebben.

Nog steeds ligt het herstel van dit graf van de bekende familie Van der Feltz te wachten op uitvoering. De 19^e eeuwse palen hebben we. Met nieuwe hekken in oude stijl hopen we dit in 2025 te completeren.

Overig

*In het komende jaar wordt ernaar gestreefd een graftrommel te plaatsen. In het afgelopen jaar hebben we zelfs nog een graftrommeltje aangekocht voor het graf van ds. Schuuring in perk 3. We hebben namelijk nog een afbeelding waarop de restanten van een trommel aan dit hek te zien zijn. Hier speelt de factor tijd een belangrijke rol, daar restauratie van een krans arbeidsintensief is. Dat is in de vorige jaren niet gelukt. In het afgelopen jaar hebben we m.b.t. de restauratie van een graftrommel contact gehad met het graftrommelmuseum in Veenhuizen. We blijven hopen dat het in de komende jaren wel gaat lukken.

*Het plan om bij een aantal graven een QR-code te plaatsen zal nog verder moeten worden uitgewerkt en met de gemeente overlegd.

*Er ligt nog steeds het plan om aan de achterzijde van het mededelingenbord een plattegrond van de begraafplaats aan te brengen. Een lastig punt bij dit onderdeel is de beschikbaarheid van (voor 95%) betrouwbare gegevens.

*We willen weer meedoen aan de open monumentendag. Het thema van de Open Monumentendag in 2025 wordt: 'Erfgoed en Architectuur'. We zijn er vrijwel zeker van dat bij het ontwerp voor het monument Brumsteede een architect een rol heeft gespeeld, alleen weten we niet welke. Ook op een paar andere monumenten zijn stijkenmerken te zien. We overleggen nog over de invulling van deze monumentendag.

*Op dit moment hebben we vage plannen voor een vrijwilligersuitje. Een optie is het bezoeken van een paar andere begraafplaatsen. Zelfs Père Lachaise wordt genoemd... We zien wel wat het wordt.

31/12/24 ldk

Oorspronkelijke planning restauraties in de historische perken 1 & 3. Wat gereed is gekomen, staat cursief en voor de duidelijkheid in het groen vermeld.

NB. De kleine werkzaamheden vallen hier niet onder.

Perk 1

1/A/325N graf Bodzinga. Hoofdsteen herstellen en de omringende balken zo nodig vastzetten.

1/B/315 graf Eichner. *De drie grafplaten aan de palen vastzetten.*

1/C/292 graf Veeninga Nijdam. *Van dit graf is wel een grafplaat aanwezig, maar geen hek meer beschikbaar. De grafplaat kan op een paaltje geplaatst worden. De natuurstenen banden met paaltjes en stangen, afkomstig van het graf Timmer, wordt daar omheen geplaatst. In het midden grind.*

1/C/288 graf Hamminga/Rijken/De Weert. *Plaatsing van een hek wat van deze begraafplaats afkomstig is -momenteel al in bewerking bij DAAT- en bevestigen van twee emaille grafschilden en een grafbord.*

1/D/270 graf Hofman/Offereins. *Het aanbrengen van een goede onderbouw om te voorkomen dat de zerk scheurt.*

1/D/274 graf Balten/Lamberts. *Idem, herstel van de fundering.*

1/E/246 graf Barelds/Hemmes/Martens. *Enig herstel van de fundering onder de gave linker zerk. De brokstukken van de rechter zerk laten we zo liggen.*

1/E/247 graf Meyer. *Herstel van de fundering.* Herstel zerk met grafplaat.

1/E/250 graf Heeres/Hopper. Van dit graf is een grafplaat aanwezig van Benno Hopper, maar het hek is verdwenen. Om beschadigingen te voorkomen deze omringen door natuurstenen banden met in het midden grind.

1/E/259 graf Kat/Grevling. Het huidige restant van de zerk verplaatsen voor de stele van Pieter Kat.

1/E/260 graf Timmer. *Plaatsing nieuwe houten paaltjes en aanbrengen van de nog bewaard gebleven aluminium kettingen, grafschildje en graftrommel. Dit omdat deze grafbedekking op de gemeentelijke lijst van de te behouden graven staat.*

1/F/227 graf Dekker c.s. *Moet worden hersteld.*

1/F/230 graf Staal/Holthuis. Fundering herstellen om breuk van de nog gave steen te voorkomen. *Onderbouw geheel hersteld en in het midden onder de zerken verstevigd.*

1/I/156 graf Van der Feltz/Spiering. Rond een forse zerk liggen nog de sterk vervallen oude muren met rollagen en poeren. Voor dit graf hebben we vier van de bekende 19^e eeuwse gietijzeren palen met een lotusbloem als knop in het baarhuisje staan. Op langere termijn bekijken wat hieraan te doen. Besloten is om mogelijk in 2023 bij de aanwezige palen een hek te laten maken door Ron Caspers. Hiervoor staat al € 1000,- gereserveerd, wat afkomstig is van het prijzengeld van het boek over de Noorderbegraafplaats.

1/J/126 graf Mennega/Sijpkens. *Het weer sluitend maken van het toegangshekje.*

1/K/80 graf Caspers. Het plaatsen van een 19^e eeuwse hek, waarvan de onderdelen vrijwel geheel van deze begraafplaats afkomstig zijn op de nog aanwezige rollagen. Ook de nog aanwezige grafplaat, welke nu op de grond ligt, kan hieraan bevestigd worden.

1/L/69 graf Hessel/Rommelts c.s. *De geknikte middelste en linker zerk ondersteunen.*

1/M/30 graf Van Baalen/Kniphorst. *De verzakte zerk omhoog brengen.*

1/M/42 graf Hofstede Schroeder. Deze verzakte zerk is zes jaar geleden al hersteld, omdat door inwatering schollen hardsteen los kwamen te zitten. Oorzaak: inwatering, omdat de zerk zich op gelijke hoogte als het maaiveld bevindt en het regenwater niet wordt afgevoerd. In de literatuur wordt in een dergelijk geval als enig oplossing aangegeven de zerk wat omhoog brengen en te plaatsen op een betere fundering. Voorlopig laten we de zerk zo liggen. Blijvend aandachtspunt

1/M/41graven Van Lier/Westra. *Belangrijke zerken waarvan de onderbouw hersteld moet worden om verdere breuk te voorkomen.*

1/M/48 graf Braaksma/Van Gorcum. *Fundering herstellen.*

1/N/17 graf Van der Feltz. *Zijkant herstellen. De brokstukken van een eerdere zerk zijn ernaast aangebracht, omdat dit deel ook behoort tot de familie Van der Feltz.*

1/O/336 graf De Boer. Plaatsing eenvoudig hek uit ongeveer 1910. Dat hebben we in voorraad. Daaraan kan het nog aanwezige grafbord origineel aan de in lood gegoten bouten worden opgehangen. *Hek is al gereed en eenmaal geverfd.*

Perk 3

3/P/115 graf Hunse Steenberg. Herstel randen en aanbrengen stangen tussen de paaltjes.

3/Q/110 graf Kalter/Smit. Mondeling werd verteld dat hier een smal hek stond. Het aanwezige grafbord is ook nog aanwezig maar helaas gebroken. Nu staat er een laag hek wat we gratis hebben gekregen. Er zal eertijds een hoog hek hebben gestaan. Dit hek vervangen door een hoger exemplaar en het lage hek (deels) links van het baarhuisje zetten rond historisch materiaal wat niet herplaatst kan worden.

3/Q/102 graf Cazemier/ Meijering/Tijmes. *Hek opnieuw schilderen. Twee emaille grafborden moeten worden hersteld en op een andere wijze worden opgehangen.*

3/R/83 graf Holstijn/Kamphuis. *Van het oorspronkelijke hek is één zijkant overgebleven. Hek aanvullen met drie bijpassende hekken; eveneens afkomstig van de Noorderbegraafplaats. Aan het hoofdeinde de nog bewaard gebleven grafplaat van Anna Holstijn aanbrengen.*

3/R/75 graf Aaldring/Dilling. *Van dit graf is nog één hekdeel bewaard gebleven met drie metalen grafschilden. Deze zaten op het lange zijhek, omdat mogelijk aan de hoofdzijde een graftrommel heeft gehangen (net als bij het graf Schuuring grafnr. 3/R/49). Tot nu toe is het niet gelukt om bijpassende hekdelen te verkrijgen. Daarom plaatsing van een hek uit ongeveer 1910 uit voorraad. De vormgeving van dit hek ligt dicht bij het oorspronkelijke hek ligt. De oude schilden kunnen hieraan worden opgehangen. Het oorspronkelijke hekdeel kan naar de zolder van het baarhuisje.*

3/S/64 graf Beens/Kuipers. *Plaatsing van het hek uit Reutum op de nog originele rollagen. Dit was het allerlaatste hek wat we aangekocht hebben.*

3/S/62 graf Ten Wolde. *Herplaatsing van een in het baarhuisje gevonden hek waarvan de voor- en achterkant met hoekpalen bewaard is gebleven. Het is één van de hekken waarvan we exact de oorspronkelijke standplaats kennen. Via Marktplaats hebben we op bijzondere wijze ook de beide zijkanten met hoekpalen kunnen verwerven. Aan het hoofdeinde bevindt zich een groot grafbord/metalen plaat. De grafplaat opnieuw van tekst voorzien.*

3/T/52 graf Hemmes/Van Gorcum. Dit is één van de twee graven waarvan bij onze komst in 2014 het hek er nog wel stond, maar de grafborden waren verdwenen. We weten wie er op dit grafnummer begraven liggen. Met een oud of een nieuw te maken grafbord aanvullen.

Verdere ontwikkelingen.

1/H/171 en 172 graf Veeze. *Momenteel staat er een samengesteld hek, wat iets langer is dan de nummering in grafveld aangeeft. Dit wordt vervangen door een vrij monumentaal hek wat we van het graftrommelmuseum hebben gekregen. Bijkomend voordeel is, dat de lengte vrij goed correspondeert met de twee grafnummers. Bij het plaatsen kunnen we de opgegraven originele rollagen die nu los in het veld liggen, worden hergebruikt.* De huidige hekken kunnen mogelijk worden gebruikt voor de grafnummers 3/Q/110 Kalter/Smit (waarvan het grafbord bewaard is gebleven) en grafnr. 3/T/56 van Andreae/Strabbing. Daarvan zijn nog de rollagen en poeren nog aanwezig.

1/S/34 graf Van Kuyk. *Na overleg in het voorjaar van 2022 is besloten dit graf toe te voegen, omdat de zijmuur in een zeer slechte staat was. Dit is inmiddels hersteld.*

Samengevat:

1. Herstel metselwerk onder in ieder geval acht zerken om deze voor verder verval te behoeden. Het gaat hier om grotendeels gave zerken en niet om gebroken exemplaren. Enkele gebroken zerken (zoals graf 1/M/42) willen we wel van een betere onderbouw voorzien omdat ze historisch belangrijk zijn.

2. (Her)plaatsing van vijf hekken omdat we daar nog rollagen en/of grafborden van hebben. Op deze begraafplaats hebben meer als 150 hekken gestaan. Van de verdwenen hekken zijn door de aanwezige restanten of in de archivalia de plaatsen terug te vinden. Na beëindiging van onze werkzaamheden staan er ongeveer 110.
3. Twaalf renovaties vallen min of meer onder overige werkzaamheden. Daarbij zijn een paar opknapbeurten waarvan we door verschillende omstandigheden nu nog niet weten hoe daarmee concreet te handelen.
4. Er zijn oude graftrons met inhoud in ons bezit die nog gerestaureerd moeten worden. In de afgelopen jaren is daar weinig aan gedaan. Omdat dit een zeer arbeidsintensief werk is dat niet iedereen kan doen, is dat een kwestie van lange adem.

Bij al deze werkzaamheden willen we proberen het in de loop van de jaren verzamelde materiaal zoveel mogelijk te verwerken. Wat overblijft aan waardevol materiaal slaan we op in het baarhuisje. Oude nummerpaaltjes bijvoorbeeld zullen bewaard blijven. Misschien kunnen al deze materialen -uiteraard na overleg- in de jaren na 2023 nog geplaatst worden of dat de generaties na ons er iets mee gaan doen. Bovendien kunnen er nog vondsten worden gedaan of kan er nog oud materiaal afkomstig van de Noorder (zoals de oude verdwenen olielamp van Brumsteede!) opduiken.

Het overige materiaal gaat naar het puin of de oud ijzerhandel, zodat de ruimte rond het baarhuisje grotendeels leeg wordt.

Dan is er nog materiaal dat geschikt is voor een kleine expositie naast of tegen de muur aan de linkerkant van het baarhuisje. Er zijn bijvoorbeeld twee oude steles die vóór 1944 in de perken 2 en 4 hebben gestaan. Op meerdere oude begraafplaatsen zijn hoeken te vinden waar men van oude grafplaten en niet gebruikt ijzerwerk een expositie heeft gemaakt. Deze kan worden omringd door het vrijkomende lage hekje van het graf 3/Q/110 graf Kalter/Smit.